

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrastilové v právní věci **žalobce: M. S.**, zastoupen Mgr. Eliškou Královou, advokátkou, Praha 8, Pod Hájkem 2204/1, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 1. 2004, č. j. 28 Az 367/2003 - 20,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádnému z účastníků **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá v záhlaví označený rozsudek, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 4647/CU - LE01 - C10 - 2003 ze dne 12. 5. 2003, jímž byla jako zjevně nedůvodná zamítnuta stěžovatelova žádost o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a tvrdí, že soud nesprávně posoudil právní otázku v předcházejícím řízení, neboť nesprávně dospěl k závěru, že stěžovatel podal žádost o azyl s cílem legalizovat si pobyt na území České republiky poté, kdy mu bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. Důvodem jeho odchodu z vlasti nebyly důvody ekonomické a rodinné, ale důvody existenční, přičemž šlo o přežití a zabezpečení základních životních potřeb rodiny. O azyl pak stěžovatel nepožádal

po příjezdu do České republiky v roce 2001 ale až v roce 2003 proto, že první kontakt s orgány policie byl jeho první reálnou možností podat žádost o azyl. Do té doby neměl k takovému kroku dostatek informací, byl v tíživé situaci a ze setkání s českými státními orgány měl strach. Z těchto důvodů nesouhlasí s názorem žalovaného i soudu, že mu nic nebránilo v tom, aby vešel se zástupci státních orgánů v kontakt. Kromě toho stěžovatel uplatňuje kasační důvod podávaný z § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a tvrdí, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, protože vyšel z tvrzení, že stěžovatel uvedl ke své žádosti o azyl pouze ekonomické důvody, přičemž se nezabýval otázkou, zda se za těmito důvody neskrývají také rasové, náboženské nebo politické cíle či záměry namířené proti jeho osobě. Stěžovatel rovněž napadá rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové z kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a tvrdí, že krajský soud stejně jako žalovaný vyšel ze skutečnosti, že stěžovatel dne 28. 4. 2003 podal žádost o azyl s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, ale nezabýval se okolnostmi, za nichž bylo toto vyhoštění stěžovateli uděleno, a to zejména s ohledem na to, že výslechu na policii nebyl přítomen tlumočník, stěžovatel tak byl zkrácen na svých právech a z tohoto důvodu rovněž nemohl podat proti rozhodnutí opravný prostředek. Žádost o azyl navíc podal ještě před uplynutím lhůty pro podání žaloby proti správnímu rozhodnutí (o vyhoštění). Stěžovatel dále poukazuje na skutečnost, že s ohledem na postup žalovaného by bylo možné považovat za účelovou jakoukoli žádost o azyl, podanou osobami hospitalizovanými, zajištěnými za účelem správního vyhoštění nebo pobývajícími ve vazbě či výkonu trestu odnětí svobody. Navíc stěžovatel tvrdí, že splňuje podmínky pro udělení azylu, přičemž žalovaný se v jeho případech vůbec nezabýval otázkou, zda nejsou dány okolnosti hodné zvláštního zřetele podle § 14 zákona o azylu. Rovněž nesouhlasí s tvrzením, že překážky vycestování dle § 91 zákona o azylu lze posuzovat pouze v případě udělení nebo neudělení azylu, a domnívá se, že se na něho tato překážka vztahuje. Stěžovatel ze shora uvedených důvodů navrhuje, aby napadené rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové bylo zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení, přitom zároveň žádá, aby jím podané kasační stížnosti byl přiznám odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření k obsahu kasační stížnosti její důvodnost popírá, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí tak rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. K námitkám ohledně postupu orgánů policie při rozhodování o správním vyhoštění konstatuje, že toto rozhodnutí je výsledkem zcela jiného řízení a krajský soud proto nepochybil, když se postupem policie nezabýval. Žalovaný tak navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel byl v České republice od roku 1997 několikrát za svým bratrem. Na Ukrajině se živil sezónními pracemi, za nimiž vyjížděl i do Ruské federace, po rozchodu s manželkou žil u své matky. Naposledy do České republiky přicestoval v roce 2001 na krátkodobé vízum, po uplynutí jeho platnosti zde zůstal nelegálně a příležitostně pracoval. Dne 22. 4. 2003 byl kontrolován a zadržen orgány policie a jelikož pobýval na území republiky bez platného oprávnění, bylo mu vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění s platností do 22. 4. 2006. Žalovaný stěžovatelovu žádost o azyl dne 12. 5. 2003 zamítl jako zjevně nedůvodnou. Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel v řízení před soudem namítal jednak procesní pochybení, jichž se měl žalovaný v průběhu správního řízení dopustit, přitom konkrétně vyjmenoval ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, jejichž porušení stěžovatel tvrdil, kromě toho stěžovatel namítal i porušení § 12, § 14 a § 91 zákona o azylu, když tvrdil, že tam stanovené podmínky splňuje. Proto navrhoval zrušení rozhodnutí žalovaného a vrácení věci žalovanému k dalšímu

řízení. Krajský soud v Hradci Králové však žalobu rozsudkem ze dne 30. 1. 2004 zamítl. Z hlediska práva hmotného se ztotožnil se závěry žalovaného, podle nichž stěžovatel podal žádost o azyl s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění z České republiky, ačkoli na jejím území pobýval od roku 2001 a mohl se svobodně pohybovat, vejít do kontaktu se zástupci státních orgánů a požádat o azyl. Navíc stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádný důvod, který by byl podřaditelný pod důvody uvedené v § 12 zákona o azylu. V postupu žalovaného pak Krajský soud v Hradci Králové neshledal ani namítané procesní vady. Rozsudek krajského soudu byl stěžovateli doručen dne 4. 3. 2004 a kasační stížnost proti němu byla podána dne 12. 3. 2004.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) z kasačních důvodů podávaných z § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Kasační stížnost je tak přípustná.

Nejvyšší správní soud tedy napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Namítá-li stěžovatel nezákonnost napadeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové z toho důvodu, že soud nesprávně posoudil splnění podmínky zjevné nedůvodnosti jeho žádosti (§ 103 odst. 1 písm. a/ s. ř. s.), pak Nejvyšší správní soud musí vyjít z dikce § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Podle tohoto ustanovení se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel podal žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění nebo vydání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve. V případě, že Krajský soud v Hradci Králové shledal, že stěžovateli bylo dne 22. 4. 2003 vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění a on dne 28. 4. 2003 podal žádost o azyl, aniž by mu nějaká objektivní překážka bránila požádat o azyl dříve (tedy od roku 2001 kdykoli), podmínka nedůvodnosti stěžovatelovy žádosti o udělení azylu byla splněna a krajský soud se při jejím hodnocení nezákonnosti nedopustil. Aplikoval totiž správný právní předpis (zákon o azylu), v jeho rámci správnou právní normu (tj. normu obsaženou v § 16 odst. 1 písm. k/ zákona o azylu), přitom ji vyložil správně. Smyslem azylového zákonodárství není přiznání práva osobě pronásledované za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi, které by zahrnovalo možnost výběru jiné konkrétní země, v níž tato osoba bude pokládat za nejvhodnější o azyl žádat, ale poskytnutí takového stupně ochrany, který lze pro takovou osobu v dané situaci považovat za nezbytný, a který spočívá v možnosti získání okamžité legální záštity před riziky vyplývajícími z pronásledování. Proto osoba, které je této okamžité záštity třeba, má o azyl povinnost požádat již v okamžiku, kdy ji tento způsob záštity může být poskytnut nejdříve, tj. bezprostředně poté, co se ocitne v zemi, kde má reálnou příležitost obdržet takový nezbytný stupeň ochrany. Nebylo-li tedy zpochybněno (stěžovatel v řízení před soudem v tomto smyslu žádná tvrzení ani procesní návrhy neuplatnil), že stěžovatel pobýval na území České republiky od roku 2001, po jejím území se svobodně pohyboval, mohl kdykoli vejít ve styk se státními orgány a s jejich pomocí obdržet informace nezbytné pro podání žádosti o azyl, ale učinil tak až po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, jsou tyto skutečnosti dostatečné pro konstataci nedůvodnosti stěžovatelovy žádosti o udělení azylu, aniž by ji mohla jakkoli zpochybnit stěžovatelova tvrzení obsažená nyní v kasační stížnosti. Pokud v řízení o žádosti o udělení azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, pak správní orgán bez dalšího - ale jen ve lhůtě podle odstavce 2 téhož ustanovení - zamítne žádost. Rozhodne tedy konečným způsobem ve věci, aniž by v řízení

zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvídaných v ustanoveních § 13 a § 14 zákona je však určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Rozhodne-li žalovaný o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu, nečiní již výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona (k tomu srov. rozsudek publikovaný pod č. 409/2004 Sb. NSS). Krajský soud proto nepochybil, když se s právním hodnocením daného případu žalovaným ztotožnil. Námitku nezákonnosti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové tak Nejvyšší správní soud shledává nedůvodnou.

Stěžovatel dále namítá nedostatečný rozsah dokazování žalovaného v rámci správního řízení a dovozuje z toho oprávněnost kasačního důvodu podávaného z § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Aby mohla být tato námitka přípustně namítána a aby tak Nejvyšší správní soud mohl přistoupit k posouzení její důvodnosti, musel by stěžovatel namítat nyní tutéž vadu řízení před žalovaným, jakou již namítal v řízení před Krajským soudem v Hradci Králové. Pokud by ji namítal nově až nyní v řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud by se jí podle § 103 odst. 1 písm. b) a § 104 odst. 4 s. ř. s. nemohl zabývat. Předpokladem přípustnosti námitky vůči postupu žalovaného ve správním řízení nyní v řízení o kasační stížnosti je tedy uplatnění takové vady správního řízení již v řízení před krajským soudem ve formě žalobního bodu. Žalobní body musí podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. obsahovat jak skutkové, tak i právní důvody, pro které žalobce považuje napadené správní rozhodnutí za nezákonné nebo za nicotné. Námitka, o kterou nyní stěžovatel opírá kasační důvod podávaný z § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., by věcně mohla odpovídat té z obecně formulovaných námitek, kterou stěžovatel uplatnil v řízení před krajským soudem a která směřovala do porušení § 32 odst. 1 správního řádu, pokud by tento poukaz na příslušné ustanovení správního řádu byl doplněn i skutkovými tvrzeními, jež by odpovídala tvrzením, jež nyní stěžovatel uplatňuje v kasační stížnosti. Bylo-li stěžovatelovo tvrzení ohledně porušení § 32 odst. 1 správního řádu shledáno žalobním bodem, pak námitky, které v tomto směru stěžovatel nyní uplatňuje v kasační stížnosti, takto obecně vymezený žalobní bod zřetelně přesahují. Proto ohledně této námitky Nejvyšší správní soud uzavírá, že se opírá o jiné důvody, a sice zřetelně konkrétněji vymezené, než které byly uplatněny v řízení před Krajským soudem v Hradci Králové, ač v předcházejícím soudním řízení uplatněny být mohly, a Nejvyšší správní soud se jí tak podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nemůže zabývat. V této části tedy Nejvyšší správní soud shledává kasační stížnost nepřípustnou.

Namítá-li stěžovatel dále nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku krajského soudu spočívající v jiné vadě řízení před tímto soudem, jež má spočívat v tom, že soud nezohlednil nesprávný postup orgánů policie při řízení o správním vyhoštění stěžovatele (kasační důvod podávaný z § 103 odst. 1 písm. d/ s. ř. s.), tuto námitku Nejvyšší správní soud nemůže považovat za důvodnou. Podle § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. soud v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu zásadně přezkoumává napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Z těch musí být patrny nejen právní, ale i skutkové důvody, pro něž je rozhodnutí považováno za nezákonné nebo nicotné. Nad rámec těchto žalobních bodů přitom soud nemůže rozsah své přezkumné činnosti rozšiřovat (s výjimkou případů v zákoně výslovně stanovených, tj. podle § 76 odst. 2 s. ř. s. tehdy, pokud zjistí, že rozhodnutí je nicotné, i když návrh na vyslovení nicotnosti nebyl v žalobním návrhu obsažen). Stěžovatel v žalobě uvedl jednotlivá ustanovení správního řádu, která měla být dle jeho názoru porušena, a rozsah přezkumu vymezil skutkově ve značně obecné míře. Jestliže by v řízení před krajským soudem uplatnil stěžovatel námitky, s nimiž se krajský soud v odůvodnění rozsudku nevypořádal, byl by takový rozsudek nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů podle § 103

odst. 1 písm. d) s. ř. s. Pokud se však Krajský soud v Hradci Králové zabýval stěžovatelovými tvrzeními v míře obecnosti odpovídající formulaci žalobních bodů, tj. v takové míře, jíž stěžovatel vymezil svojí žalobou, jeho rozhodnutí nepřezkoumatelným není. Stejně tak nepochybil, když se nezabýval postupem orgánů policie v řízení o správním vyhoštění, jelikož takové námitky stěžovatel v žalobě neuplatnil, a tudíž řízení před soudem netrpí ani jinou vadou, která by mohla způsobit nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. Z těchto důvodů tedy Nejvyšší správní soud uzavírá, že napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové nepřezkoumatelností netrpí.

Ze všech shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace se Nejvyšší správní soud již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalovanému. Protože však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žalovanému, přestože měl ve věci plný úspěch, se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. listopadu 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu